

Hammasteknikko

N° 4

1955

Arvoisat Hammasteknikot!

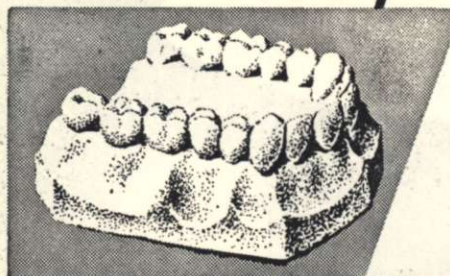
Korkealaatuisia englantilaisia, länsisaksalaisia, sveitsiläisiä ja ruotsalaisia riippu- sekä pöytämoottoreita sopiviin hintoihin, myös maksuehdoin suoraan varastosta.

HAMMAS OY

Helsinki, Kalevankatu 3.

Puh. 21433, 22009, 39630

Käyttämällä protetiikassa

MOLDANO

kipsiä

rakennetaan aina

varmalle pohjalle.

Nopeasti kovettuvana voidaan sitä käsitellä jo tunnin kuluttua, jolloin se on kovempaa kuin marmorisementti.

Moldanoa käytetään yleisesti teknillisissä töissä.

Sen Brinell-kovuus on kolminkertainen eikä se kutistu kokoon niin kuin marmorisementti.

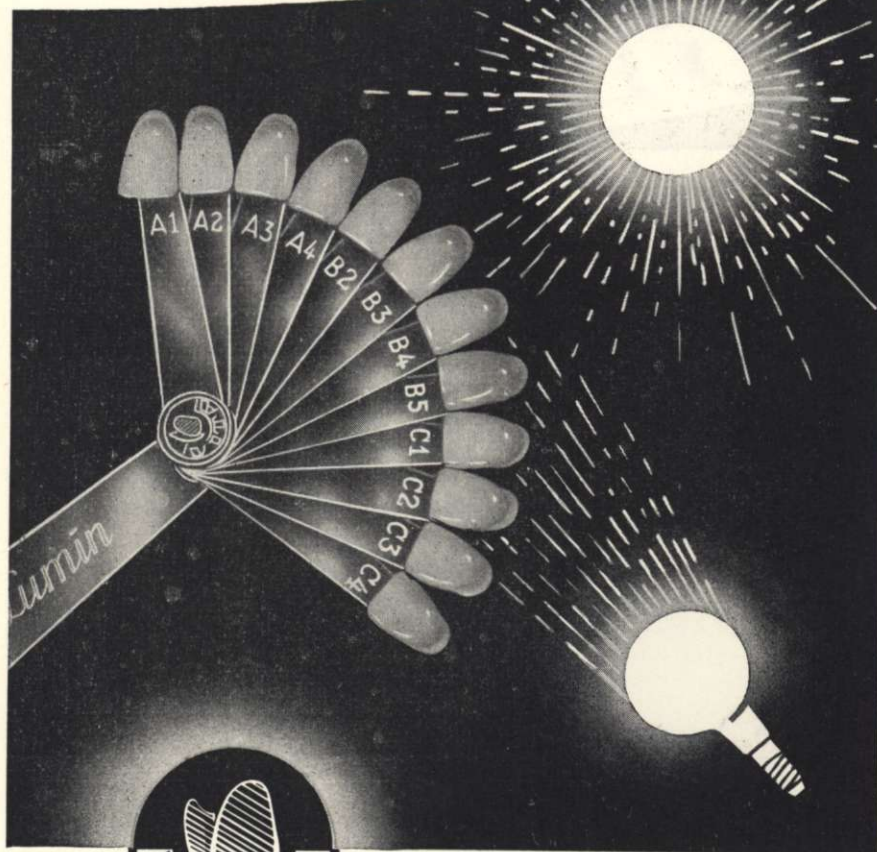
»Bayer« Leverkusen

EDUSTAJA SUOMESSA

ET. RANTA 4. HKI PUH. 12521

VITA
Lumin-

VITA LUMIN NÄYTTÄÄ AINA LUONNOLLISELTA NIIN KEINO- KUIN
PÄIVÄNVALOSSAKIN.

VITA ZAHNFABRIK, Säckingen

HSA

OY. HAMMAS- JA SAIRASTARVIKE
Unioninkatu 24 — Helsinki
puh. 665757, 52356

KIITTÄEN

ARVOISIA ASIAKKAITAMME

kuluneena vuotena liikkeellemme osoitetusta
luottamuksesta ja miellyttävästä yhteistyöstä
toivotamme

HYVÄÄ JOULUA

ja

ONNELLISTA UUTTA VUOTTA!

HSA

OY. HAMMAS- JA SAIRASTARVIKE

VÄHENTÄKÄÄ HUOLIANNE!

TEHKÄÄ TYÖNNE MIELLYTTÄVÄKSI!

- ★ **RAYWAY** putsausmoottorissa EI TARVITSE
 1. hiiliä vaihtaa, sillä ne ovat oikosulkumoottoreita
 2. laakereita voidella, koska laakerisysteemi ei kaipaa voitelua
 3. pelätä hohkakivijauhon ja pölyn pääsevän laakereihin sekä ko-
neistoon, sillä ne ovat 100 % suojatut.
- ★ **KUMIMUOTEILLA** voitte nopeasti ja siististi valaa kipsiset purenta-
mallit silta-, kruunu- ja valupaikkatoissä. Sallivat pienen sivu-
liikkeenkin. Lisäksi on kumimuotteja proteesimallien kipsisokkelien
valamista varten.
- ★ **ANATOM**-levitysruuveja on kolmea eri kokoa: normaaleja, matalia ja
pieniä. Maksimilevitys on 5½ mm. Kaikissa asettelusiivekkeet ja
suojakumit.
- ★ **MIXOPAL**, elastinen yleisjäljennöspasta, EI KUTISTU ja sillä otet-
tuja jäljennöksiä ei tarvitse siis heti valaa kipsiin. Se sopii pohjus-
tus-, valupaikka-, puoli- ja kolmeneljänneskruunu-, osa sekä koko-
jäljennöksiin. Siinä yhdistyvät kipsin ja algiinaatin edut.

HSA

OY. HAMMAS- JA SAIRASTARVIKE

Puh. 665757 — Unionink. 24 — Helsinki.

Suorittaessanne korjauksia voitte luottaa

Simplex

SIMPLIFIED

kylmänä käytettävään akryli-korjausaineeseen.

Jo viiden vuoden aikana on nimi Simplex merkinnyt luotettavuutta kylmänä käytettävien akryli-korjausaineiden alalla. Sen avulla voi hammasteknikko suhteellisen vähillä kustannuksilla korjata rikkoutuneen proteesin tai liittää siihen uuden osan. Simplex'ia käytettäessä säästyy laboratorioissa suunnaton määrä tunteja, sillä se ei kaipaa kyvetin käyttämistä, painetta tai pintakuumennusta. Tämä aine on

vertaansa vailla lujuutensa, värinsä ja koko vahvuutensa vuoksi, samalla kun sen ja muitten akryli-aineitten välillä vallitseva yhtyminen toisiinsa supistaa minimimäärään kysymykseen tulevat esityöt. Simplex'ia, jota on väriltään ruusunpunaista, kuultavaa ja ruskeaa ja joka on pakattu näyte- ja laboratorio pakkauksiin, myy hammas-tarvikeliikkeet.

Kirjallisuutta ja näytteitä lähetetään pyydettyäessä.

Valmistaa Englannissa:

DENTAL FILLINGS LIMITED, LONDON, N. 16.

Hammasteknikko

TOIMITUSKUNTA:

Päätoimittaja Mauno Elomaa
Os. Helsinki, Untamontie 6 C 19, puh. 79 20 35,
toim. 662 748

Jäsenet: E. O. Vuori, Atso Kari ja Niilo Kostiainen

SUOMEN HAMMASTEKNIKKOJEN LIITTO R. Y.

Helsinki, Mikonkatu 19 A 11. Puh. 35 305. Postisiirtotili 12690

Liiton puheenjoht. Sulo Nurto Mikonkatu 19 A 11. Puh. 35 305

Sihteeri Mauno Elomaa Untamontie 6 C 19. Puh. 792 035 toimeen 662 748

Rahastonhoitaja Allan Raij Fabianinkatu 13. Puh. 29 522

FINLANDS TANDTEKNIKER FÖRBUND R. F.

Helsingfors, Mikaelsgatan 19 A 11. Tel. 35 305. Postgiro 12690.

Förbundets ordf. Sulo Nurto Mikaelsgatan 19 A 11. Tel. 35 305.

Sekr. Mauno Elomaa Untamovägen 6 C 19. Tel. 792 035 tj. tel. 662 748

Kassör Allan Raij Fabiansgatan 13. Tel. 29 522

AVUSTUSKASSA

Helsinki, Untamontie 6 C 19. Postisiirtotili 16787

Puheenjoht. Mauno Elomaa Untamontie 6 C 19. Puh. 792 035 toimeen 662 748

Sihteeri E. O. Vuori Päivärinnank. 5 b 35. Puh. 490 377 toimeen 35 601.

Avustuskassanhoitaja I. Vaarala Kristianink. 2 C. Puh. 66 99 88 toimeen 669 475.

Sisällys:

N:o 4
Joulukuu
1955
12:sta
vuosikerta

	sivu
Jouluna	6
Täydennyskurssit	8
Pätevyyskokeet	9
Anatoominen artikulaattori, jatk.	10
Amerikan kuulumisia	12
Hammasteknikko lehti	15
Valtion hammasteknikkokoulutuksesta Ruotsissa, jatk.	20
Akrylihampaiden värjäyksestä	26
Saksalaisesta hammastekniikasta	28
Urheilua	33
Kuollut	35

Jouluna

Vuosi lähenee loppuaan. Ennen sen päättymistä vietetään kuitenkin suurta juhlaa, valon juhlaa, keskellä vuoden pimeintä aikaa. Se on samalla juhlaa pimeyden voittamisesta ja valon pääsemisestä jälleen voiton puolelle. Joulun tuoma jännitys on rauennut ja tilalle tullut raukea ja rauhottava olotila. Vuosi, se tekee myöskin vakuuttavaa menoaan kohti päättymistään ja antaa samalla sysäyksen uuden vuoden alkamiselle.

Näin vuoden lopussa tulee usein ajatelleeksi taakse jäänyttä aikaa ja mitä se toi tullessaan. Liiton piirissä se toi paljon uutta ja vieläpä sellaista mitä on ajateltu ehkä 30 vuotta. Nyt on hyvä pohja ja hyvä alku oman huoneiston hankkimiseen. Onhan jäsenistö tavattoman suopealla ymmärtämyksellä suhtautunut aloitettuun asiaan ja sen turvin on nyt suunnitelma vietävissä päätökseen. Asiaan suhtautuminen oli osoitus yhteisymmärryksestä ja myöskin osoitus siitä, että jäsenistöön sittenkin voidaan luottaa ja sen puoleen voidaan luottamuksella kääntyä. Se oli myöskin osoitus siitä, että kun yhteinen asia tulee esille se myöskin saa yhteisen kannatuksen. Tämä toiminta on myöskin näyttänyt sen, että paljon puhuttu keskinäinen eripuraisuus on saanut iskun, josta se ei enää voi nousta. Ehkä vuosikausia ja paljon puhuttu erimielisyys on sittenkin ollut vain puhetta, jota ovat toivoneet vain sellaiset joille siitä voisi olla hyötyä. Nyt meillä on hyvä tilaisuus osoittaa, että jokainen hammasteknikko kuuluu yhteen ja myöskin tuntee sisimmässään niin olevan. Yhteiset asiat kuuluvat kaikille ja jokainen tuntee olevansa niiden hoidossa mukana. Tämä vuosi vihdoinkin osoitti ja vieläpä kourautuntuvasti, miten paljon on menty eteenpäin ja miten paljon on vielä saatava aikaan.

Uusi vuosi on edessä ja mitä se tuo tullessaan on edessämme suurena kysymysmerkinä. Uskomme kuitenkin, että tuleva vuosi tuo tullessaan sen mitä tänä vuonna ei vielä aikaan saatu ja entistä herkemmin tunnemme kuuluvamme yhteiseen joukkoon ja olevamme luottamuksen arvoisia toistemme silmissä ja liiton toimintapiirissä.

Joulun lähestyessä mielet herkistyvät ja joulutunnelma yhä voimakkaammin valtaa mielet. Sana »joulukiire» on jokaisen huulilla ja jokainen tuntee toimivansa korkeapaineen alaisena ja kaikki vain yhden lyhyen hetken vuoksi. Sen jälkeen tuntuu kuin rauha olisi palannut ja kaikki kiireet hävinneet, uusiutuakseen jälleen aikanaan. Joulu ja uusi vuosi tuovat tullessaan myöskin toivomuksia ja mikä olisikaan sen parhain toivomus ammattikunnan nimissä kuin puhaltaminen yhteen hiileen, yhteen liittyminen ja luotamuksellinen yhteistoiminta uutta vuotta varten.

Lopputoivomuksena pyydän esittää vielä parhainta jouluiloa ja onnekasta sekä menestyksellistä Uutta Vuotta.

M. Elomaa

To our colleagues and friends
over seas we send best wishes
for a **Merry Christmas** and a
Happy New Year.

Die Redaktion Wünscht allen
Werten Kollegen in Auslande
ein **Fröhliches Weihnachtsfest**
und ein **Glückliches Neues Jahr**
1956!

Täydennyskurssit

Hammasteknikko-oppilaille tarkoitettut täydennyskurssit pidetään tammikuun 30 ja helmikuun 11 päivien aikana 1956 Helsingin kaupungin Ammattikoulussa Kansakoulukatu 3 A.

Ensikertalaiset, alle 3 vuotta ammatissa työskennelleet liittävät hakemukseensa virka- tai sivilirekisteritodistuksen, todistukset ammatissa oloajasta sekä koulutodistukset, oikeiksi todistettuina jäljennöksinä.

Yli 3 vuotta ammatissa työskennelleet ja kursseilla ennen käyneet liittävät yllämainittujen todistuksien lisäksi ehdottomasti kurssitodistuksesta jäljennöksen.

Kurssimaksu on 1.500:—

Hakemukset on lähetettävä joulukuun 31 päivään 1955 mennessä osoitteella **Hammasteknikko Mauno Elomaa, Helsinki-Käpylä, Untamontie 6 C 19.**

Hakijan nimi ja tarkka postiosoite on esinnyttävä hakupaperissa.

Samalla on mainittava voiko hakija tuoda tullessaan sähkömoottorin 220 v. Mikäli jokainen voi sen tuoda sallitaan kaikkien käyttävän sitä ja on sen kunnossapidosta jokaisen itsensä huolehdittava. Siis siinä tapauksessa, että kaikki voivat tuoda moottorin tullessaan.

Hyväksytyille ilmoitetaan hyvissä ajoin pääsystä sekä tarvittavista työvälineistä ym.

Kurssitoiminnan johtaja.

Pätevyyskokeet

Lääkintöhallitus on määrännyt toimeenpantavaksi pätevyyskokeet hammasteknikko-oppilaille helmikuun 13—18 päivien aikana. Kokeet pidetään Helsingin kaupungin Ammattikoululla Kansakoulukatu 3 A.

Näihin kokeisiin haluavien on joulukuun 31 päivään 1955 mennessä lähetettävä hakemuksensa os. **hammasteknikko Mauno Elomaa, Helsinki-Käpylä, Untamontie 6 C 19.** Mukaan on liitettävä: virkatodistus, tai siviilirekisteriote, todistukset tai jäljennökset oikeaksi todistettuna niiltä kursseilta joihin on osallistunut sekä työtodistukset, joista käy ilmi milloin on opin aloittanut. Huomautamme, että oppiajan täytyy olla vähintään 4 vuotta (48 kk), asevelvollisuus ja sotaväessä oloaika ei oteta huomioon sekä iän vähintään 21 vuotta.

Valituksi tulleille ilmoitetaan hyvissä ajoin hyväksymisestä, tarvittavista työvälineistä ja aineista sekä kokeiden tarkemmasta alkamisajasta.

Samalla on mainittava voiko hakija tuoda tullessaan sähkömoottorin 220 v. Mikäli jokainen voi sen tuoda sallitaan kaikkien käyttävän sitä ja on sen kunnossapidosta jokaisen itsensä huolehdittava.

Hakijan nimi ja tarkka postiosoite on myöskin esinnyttävä hakupapereissa.

Maksu tulee olemaan 3.500:— ja siihen sisältyy mm. metallina käytettävä hopea.

Kokelaiden on syytä ennen kokeisiin tuloaan harjoitella hopean käsittelyä, ettei tapahtuisi yllätyksiä.

Lääkintöhallituksen asettama hammasteknikkojen
Tutkijalautakunta.

ANATOOMINEN ARTIKULAATTORI

(Jatk.)

Kun vaha on nivelratakulkioissa kovettunut, kytketään artikulaattorin yläosa jälleen vapaaksi, jolloin nivelradan ulommainen osa pehmitetään esim. lämpimällä vedellä ja artikulaattorin yläosa kiinnitetään nyt toisella sivupurentavahaindeksillä, jolloin kummallekin nivelradalle saadaan määrätä uusi piste. Menetelmä toistetaan tämän jälkeen toisen puolen sivupurentavahaindeksillä. Tämän jälkeen meillä on nyt nivelradat määrätty kolmella pisteellä. Tämä on osoittautunut riittäväksi yksinkertaisissa tapauksissa erikoisesti silloin, jos niitä parannetaan terävällä välineellä kaapimalla käyttäen määrittelyssä artikulaattoripaperia samalla kun tulosta tarkastetaan potilaalla. Jos radoista halutaan pysyväiset, sivellään ne vaseliinilla ja niistä otetaan vahajäljennös. Kun vaharadat on poistettu, täytetään nivelratakulhot kipsillä, jonka jälkeen jäljennös asetetaan uudelleen paikoilleen. Tällä yksinkertaisella tavalla voidaan nivelratoja valmistaa kipsistä. Puolipysyväisiä ratoja, joita hyvin voidaan käyttää, valmistetaan siten, että keskusasento tehdään kipsistä ja radan ulommainen osa vahasta. Nämä kaksi jälkimmäistä ratatyyppiä on tietenkin kestävämpiä ja vahvempia kulutukselle kuin vaharadat, mutta kokemus on osoittanut, että true-vahasta tehdyt radat — kondylipilareiden aika tukevasta mallista johtuen — kestävät säännöllisesti hyvin työskenneltäessä artikulaattorilla.

Jos toivotaan kuitenkin vielä tarkempaa purentaelimen jäljittelyä ja sen toimintoja, tehdään purentakaaviot vahasta kovalle pohjalle. Tällöin asetetaan hampaiden purentapintoihin noin 1½ mm paksuinen vahakerros, joka hiotaan artikulaattorissa samalla tavalla kuin kokopurentatapauksissakin, jotta saamme mahdollisimman hyvän artikuloinnin.

Kun tämä on tehty, sovitetaan purentakaaviot suuhun. Useimmissa tapauksissa ne sopivat yllättävän hyvin. Niitä oikaistaan sinipaperilla ja veitsellä kaapimalla. Tällöin ne yritetään saada mahdollisimman ohuiksi ja ilman että kosketuspintoja tehdään muodottomiksi.

Niitä suussa oikaistuja purentakaavioita, joilla rekisteröiminen on suoritettu ja joita voidaan kutsua »ihannepurentapinnoiksi» hiukan

korotetussa asennossa, käytetään nyt artikulaattorissa liukuradan parantamiseen samalla tavalla kuin kokopurentatapauksessa.

Kun nivelradat näin ovat valmiit, ei kaavioiden merkitys ole loppunut. Ne voivat palvella tutkimuskaavioina siten, että sovitetaan esim. ensiksi yläkondylipurentakaavio alemman kondylipurentakaavio hampaita vasten ja sen jälkeen alakondylipurentakaavio ylemmän kondylipurentakaavio hampaita vasten. Täten voidaan hankkia hyvät tiedot artikuloinnista ja luoda tilaisuus mahdollisten parannusten tekoon esim. jos tyydytään ainoastaan erilaisten purentasentojen ryhmäkosketukseen tai jos täydellisesti tasapainoitettu artikulaatio on mahdollisuuksien rajoissa, kuten on laita kokopurentoissa. Edellisessä tapauksessa ovat kaaviot hyvänä apuna päätettäessä, mitä hampaita hiotaan ja mitä korotetaan. Jälkimmäisessä tapauksessa käytetään kaavioita suoraan suussa kuten purentakaavioitakin, jolloin kaavioita hiotaan siksi, kunnes jokainen kuspai tai purentapinta tulee läpi kosketuspinnan kaavioitten välistä, jonka jälkeen kuspai tai purentapinta hiotaan kosketuspinnan tasolle. Näin jatketaan asteittain siksi, kunnes kaikki hampaat ovat purentapinnan tasolla ja seurauksena on tasapainoitettu artikulaatio.

Jos kysymyksessä on siltatyö, siirrytään nyt hiomiseen ja sillapilareiden jäljennöksiin, joihin valmistetaan siirtokappoja tinasta tai jostakin muusta sopivasta aineesta.

Siirtokapat voidaan menestyksellä artikuloida suussa ja ne ovat lisäksi nivelratojen ja mallien tarkistuksena sillan valmistuksessa.

Siirtokapat jäljennetään sitten kipsiin ja jos vastakkaisen leuan hampaissa on tehty suurempia muutoksia, otetaan niistä myös jäljennös uudelleen. Tavallisissa tapauksissa tullaan toimeen yksinkertaisella keskusasentovahaindeksillä uusien mallien kipsaamisessa, mutta jos muutokset ovat suuria molemmissa leuoissa, on mahdollista, että meidän on määriteltävä kasvokaari uudelleen. Sillan valmistus tapahtuu tavalliseen tapaan.

Yllä olevasta selviää, että sellaisissa tapauksissa, joissa työskennellään hampaiden kanssa, on purentakorkeuden muutokset otettava huomioon, mikä — ellei työskennellä anatomisella artikulaatiolla — on seurauksena kiertymispisteiden muuttuneesta asennosta liikuteltaessa, mikä tapahtuu keskusasennosta ulospäin. Jo tavallinen purenta-analyysi ja sisään hiominen artikulaattorissa ei pidä paikkaansa suussa olevassa suhteessa — ei ainakaan teoreettisesti. Vaati-

Lupauksensa mukaan on hammasteknikko Ernst Grönholm New Yorkista muistanut »Hammasteknikko» lehteä kahdella kirjeellä, jotka tässä nyt julkaisemme. Lausumme hänelle parhaat kiitokset ja jäämme odottamaan »Amerikankirjeenvaihtajamme» uutisia ja kokemuksia isosta maailmasta. Hyvää joulua Ernst.

AMERIKAN KUULUMISIA

Hammasteknikko lehden 2:ssa numerossa 1954 esiintyi haastattelu, jolloin allekirjoittaneelle mm. esitettiin seuraava kysymys:

— Voitko kertoa minkälaiset olosuhteet hammasteknikoilla on Yhdysvalloissa?

Vastaukseni oli:

— Nykyhetken olosuhteista minulla ei ole tarkkaa tietoa, mutta ehkäpä puolen vuoden kuluttua osaan jo vastata tähän kysymykseen.

Valitan etten voinut pitää tätä aikataulua syystä, että sain viisumini vasta 10 kk. haastattelutilaisuuden jälkeen ja perehtyminen uusiin oloihin vie aikaa sekkin.

— — —
Yhdysvalloissa on koko maata käsittävä hammasteknikkojen liitto, joka on niin laaja, ettei se käytännössä voi puuttua ammatillisiin yksityisseikkoihin vaan pitää ajoittain edustajakokouksia ja käsittelee asioita, jotka sääntöjenmukaisesti sille kuuluu.

Varsinainen yhdistystoiminta tapahtuu »State Dental Laboratory Guild» yhdistyksissä, jotka tavallisesti myöskin kantavat sen valtion nimen jonka alueella ne toimivat. Molemmat seurayhtymät ovat täydellisesti itsenäiset, eivätkä kuulu mihinkään muuhun ammattiryhmään tai viralliseen laitokseen.

Guild (kilta) yhdistyksissä on toiminta eräissä valtioissa hyvinkin vilkas riippuen toimihenkilöiden tarmosta ja uhrautuvaisuudesta. Kokoustilaisuudet voivat sisältää myöskin esitelmä- ja havainnollisia

vammissa töissä suuret purenna muutokset vaikuttavat sen, että anatominen artikulaattori antaa varmemmat tulokset ja helpottaa lisäksi työtä siten, ettei tarvitse ajatella nivelratojen uudelleen rekisteröintiä.

työesityksiä ammatin kehitystä silmälläpitäen, mutta enimmäkseen kokoontuvat jäsenet seurustelu ja juhlatilaisuuksiin tarkoituksella pitää ammatinharjoittajat koossa. Keskilännessä on tehty tarmokkaitakin yrityksiä opetustoiminnan järjestämiseksi, teknikoiden rekisteröimiseksi ja sosiaalisen aseman parantamiseksi, mutta toistaiseksi tuloksetta.

Hammasteknikkojen jälkikasvu on viimeisinä vuosina melkoisesti tyrehtynyt. Nuoret pojat eivät täällä ryhdy asiapoikiksi tarkoituksella vähitellen päästä oppiin. Vanhemmat ohjaavat ne mieluummin oppikouluihin, koska pitävät että he sitä kautta saavat paremmat toimeentulomahdollisuudet. Näyttää myöskin siltä, että hammasteknikko-ala ei juuri lainkaan esiinny yleisön tietoisuudessa ja näinollen ei ole oma-aloitteisia pyrkijöitä alalle. Laboratorioiden läheteinä toimii yleisesti vanhempia miehiä, jotka jonkun sairauden tai muun vajavaisuuden takia eivät pysty sellaisiin ponnistuksiin ja suorituksiin kuin miehiltä eri työaloilla vaaditaan. Laboratorioissa työskentelevien teknikkojen keski-ikä on 40—45:n paikkeilla ja oppilaista on vähän tietoa. Asiasta ollaan huolestuneita ja on kai ryhdyttävä toimenpiteisiin olotilan korjaamiseksi.

Tätä kirjoittaessani tuli äkkiä mieleeni, että yllä antamani tilanneselostus ehkä luo liian edullisen kuvan nuoren teknikon asemasta ja mahdollisuuksista täällä ja voi aikaansaada matkakuumetta Amerikkaan. Työtä täällä kyllä on, mutta myöskin paljon varjopuolia, joihin en katso aiheelliseksi puuttua tämän artikkelin yhteydessä vaan kehoitan kaikkia pysymään rauhallisesti paikoillaan ja etsiä niitä hyviä puolia joita omalla maakamaralla myöskin on.

Opetus- ja järjestelytoiminnan heikkoudesta huolimatta on työ-taso täällä korkea. Tämä johtuu ehkä osaksi siitä, että tekijät ovat kypsyneitä miehiä. Laboratorioiden välinen kilpailu tietenkin kannustaa ponnistuksiin ja perinteitä on. Akryliproteesit tehdään henkilökohtaisesti jäljennöksistä lähtien ja akryli aine suojataan usein tinalehtiöllä kun kysymyksessä on proteeseja, joihin halutaan aikaansaada eri tummuusvivahtuksia akryliaineessa. Siltatöissä käytetään paljon ikkuna-kruunuja vieläpä molareissakin. Tukiproteeseissa käytetään runsaasti attachmetteja koska potilaat eivät halua metallipinteitä hampaiden labiali puolelle. Keramiikka-ala on edelleen vilkas, vaikka akryli aine onkin vienyt pääosan kuorikko- ja siltatöissä.

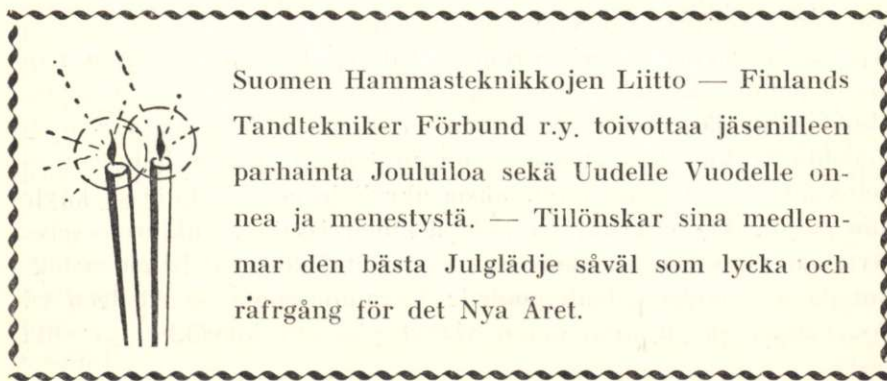
Työpäiväjärjestys eroaa jonkunverran eri laboratorioissa. Toiset tekevät 7½ ja toiset 8 tun. päiviä. Aamiais aika voi myös olla ½ tai koko tunti. Palkkataso on kokonaan rakennettu käytännön pohjalla. Koska ei ole mitään yhteisesti sovittuja palkkaluokkia tai ryhmiä niin maksetaan jokaiselle hänen suorituskäytöksensä mukaan. Mutta jos lasketaan jonkun kuvitellun tason mukaan saamme tämän tason noin 120 % korkeammaksi kuin Suomessa. Kun toiselta puolelta laskee elinkustannus hinnat noin 60—70 % korkeammaksi niin saa ylimalkaisen kuvan tilanteesta. Huomaan, että eräs tärkeä menot erä jäi mainitsematta, nimittäin verot. Ne ovat noin 15—20 % tuloista, riippuen perheoloista ja suoritetaan palkanpidätyksinä kuten Suomessakin.

Alussa mainitsemassani haastattelussa kysyttiin hammaslääkärien ja laboratorioden yhteistoiminnasta. Voin nyt vahvistaa mitä silloin sanoin ja lisätä, että etenkin orthodontiassa, missä nykyään toimin, on tämä neuvottelutoiminta toisinaan liiankin vilkas ja aikaavievä.

Virallisten opetus- ja ammatinkasvatus tilaisuuksien puutteessa ovat yksityiset yritykset tehneet tuottavaa työtä asian hyväksi. Useat hammaslääkeliikkeet ja jalometallialan sekä teollisuuden edustajat järjestävät aika ajoin monipuoliset näyttely- ja demonstratio tilaisuudet jossain suuressa hotellissa. Nämä tilaisuudet muodostuvat jonkinlaisiksi alan uutis-katsauksiksi ja vastaavat tarkoitustaan sekä taloudellisesti että ammatillisestikin, mutta asianomaisten piirissä on vihdon herättävä huomaamaan tilanteen todelliset vaatimukset.

New York 25 p:nä syyskuuta 1955.

Ernst Grönholm

Suomen Hammasteknikkojen Liitto — Finlands Tandtekniker Förbund r.y. toivottaa jäsenilleen parhainta Jouluiloa sekä Uudelle Vuodelle onnea ja menestystä. — Tillönskar sina medlemmar den bästa Julglädje såväl som lycka och råfrgång för det Nya Året.

HAMMASTEKNIKKOLEHTI

Lokakuun 28—29 ja 30 p:nä oli New Yorkin valtion hammaslaboratorioseura järjestänyt kokoukset, jotka kulkivat opetuksen ja ammattin kehityksen nimessä. Hammaslääkeliikkeet ja alan tuottajat olivat innostuneet asettamaan pystyyn monipuolisen näyttelyn, joka omasta puolestaan oli opettavainen ja katselemisen arvoinen, sillä 62 tuottajaa oli edustettuna kojuissaan. Kaikki tapahtui Hotel New Yorker nimisessä hotellissa, missä kaksi kerrosta oli varattu tilaisuutta varten.

Luentoja pidettiin pitkin päivää eri huoneissa ja eri saleissa seuraavista aiheista:

- Laboratorioden liiketoiminta
- Suun anatomia
- Keramiikka
- Kokopurenta, kaksi eri menetelmää
- Paikkoja, kruunuja ja siltoja
- Obturaattoreita
- Oikomisproteeseja
- Osaproteeseja
- Tarkkuuskyskimä

Näihin luentotilaisuuksiin oli ilmoittauduttava 10 p:vää aikaisemmin, jolloin sai osanotto kortin postitse. Kaikille laboratorioille oli nimittäin ajoissa lähetetty kongressin ohjelma ja yksityistietoja eri tilaisuuksista. Järjestely oli kaikin puolin erinomainen. Opetusvälineenä käytettiin joko filmiä, varjokuvia tai monistettuja kaavoja asioiden selvittämiseksi. Puhujat hallitsivat aineensa täydellisesti. Toinen kokopurentaesityksistä oli The Dentists Supply Co:n uusi E.P.F. artikulaattori ja siihen kuuluva tekniikka. Lyhennyskirjaimet tarkoittavat: Ulkonäköä, Lausuntaa ja Toimintaa. Tässä tekniikassa, vaikka se pohjautuukin anatoomiseen artikulaatioon, ei rekisteröidä nivelrataa mittauksilla tai kaavioiden kaltevuustason muovailulla, vaan tavallisen keskuspurennan-oton jälkeen siirretään mallit artikulaattoriin kahden erikoisvälineen: Simplex Intra Oral Arch Tracer ja Kinematic Relator levytason avulla. Nämä nimitykset, niin konstikkailta kun tuntuvatkin, ovat todellisuudessa vaan apuvälineitä ja artikulaattorin osia, joille en tällä hetkellä ryhdy etsimään suomenkieli-

siä muotoja. Hampaiden asettelussa ei ollut muuta erikoista kuin, että bikuspiidien ja molaarien etäisyys poskilihaksista (Buccinator jänteet) tuli olla oikea, vaikka hampaat joutuisivatkin kristan ulkopuolelle. Toisessa kokopurenta esityksessä noudatettiin Hanau-linjaa, jossa oli osaksi Snow-Christensen piirteitä.

Näyttelyssä oli parikymmentä eri akrylilaatua toinen toista kauniimpia ja houkuttelevampia. Oli laatuja, jotka täpätään kyvettiin ja oli toisia, jotka puristetaan sinne ilmanpaineella tai muilla väkiruuveilla. Sama oli asianlaita metallialalla, jossa oli mielenkiintoisia uutuuksia esim. juottamisen alalla.

Tätä näyttelyä tutkittaessa tuli mieleen, että juuri alan tuottajat ylläpitävät työtasoa täällä. Koska kehittävät uusia aineita ja tarvikkeita, on näille myöskin laadittava käyttömenetelmiä ja tämä tapahtuu liikkeiden laboratorioissa. Joka ei voi tutustua niihin siellä, oppii tuntemaan ne näissä näyttelyissä, jotka pidetään pari kertaa vuodessa ja eri paikkakunnilla. Valtioyhdistyksen puheenjohtaja lausui avajaispuheessaan: »Tarkoituksemme on vuosi vuodelta tehdä nämä opetuskongressit monipuolisemmaksi ja sisältörikkaammaksi, koska olemme havainneet teissä laboratorioiden hoitajat ja työntekijät yhä kasvavaa mielenkiintoa asiaan nähden ja näinollen voimme yhdessä menneisyyden kokemuksilla, nykyisyyden tason ja tulevaisuuden keksinnöillä rakentaa pysyvällisen pohjan ammattikunnalle koko laajuudessaan.»

Hauskaa Joulua kaikille.

New Yorkissa 5. 11. 1955.

Ernst Grönholm

Hammaslaboratorioiden Yhdistys r.y. toivottaa kaikille ammattiveljille raittoisaa Jouluihoa ja onnea Uudelle Vuodelle.

Hammaslaboratorioiden Yhdistys r.y.

„VITA-LUMIN“ hampaita

„MIRADENT“ hampaita

„SVEBOND“ korjausainetta

„METACRYLIC“ proteesiainetta

„PROPAL“ proteesiainetta

„MOMAX“ jäljennöstahnaa

„ASTYNAX“ vahaa

„TENASYLE“ vahaa

KIPSIÄ, HARJOJA, LAIKKOJA JA PORIA Y.M.

TERVETULOA KÄYMÄÄN!

Oy. Dentalia Ab.

☎ DENTALIA ☎ 24934

HELSINKI

Mannerheimintie 14. B. a. 4.

Toivotamme kaikille ammattiveljille rattaosaa
Jouluiloa, sekä onnekasta ja työntäyteistä Uutta Vuotta

Kauko Eskelinen
Pertti Koivunen
Martti Pitkänen
Jorma Paukku
Martti Vitikainen
Pertti Alho
Olavi Kautto
Olavi Ojanen
Kauko Reinikainen
Anders Blom
Matti Lampo
V. Virtanen
P. Heinonen
Åke R. J. Eriksson
Mirjam ja Ilmari
Vaarala
Vilho Lehtinen
Kyösti Saukko
Erkki Lappi
K. J. Laine
K. J. Väänänen
**Erikoishammas-
proteesi**
Allan Raij
Lars Nordberg
Mauno Elomaa

Hammasteknillinen lab.
Autero, Karjaa
Mauno Bäckman
Emil Railio
Jouko Waire
Jaakko Meritähti
Georg Wallin
J. Warne
V. Vine
A. Hiltunen
Mauri Telaranta
Anja Tuurna
U. Kokko
Kauko Kokkonen
**Hammas- ja
Teräs Oy**
Sulo Nurto
Unto Maaniemi
Pauli Olkkola
Sakari Hietanen
Teknodent Oy
Ernst Grönholm
Erkki Lehmusvuori
Aarno Salmelainen
Nils Bang
Kauko Tiainen
Matti Likander
E. O. Vuori

Matti Sänkiaho
Rauno Kunnas
Pekka Sinisalo
Martti Kuosmanen
Hannes Kuosmanen
Olipa Sarantaa
G. Sandström
R. Fagerström
B. Östberg
P. Erlandson
A. Hertola
H. Hägg
M. Rikkonen
K. Ikonen
K. Tirkkonen
T. Montonen
Yrjö Hasanen
Lauri Ajanto
Veikko Karmaa
Kai Hemmer
Sakari Kuukkanen
Ritva Tuomi
Karl-Erik Illman
G-A. Sundholm
E. Linkoheimo
Ferd. Lönngren
V. Kostiainen
T. Räsänen
Osvald Lindholm
Niilo Kostiainen

Teuvo Lallukka
K. Koskenkari
R. W. Leismaa
Atle Semenius
Kalevi Enqvist
Hannes Koskinen
Hammasteknillinen
Laboratorio
G. Koskinen & J. Sandström
John Sandström
Hannu Koskinen
Antero Sandström
G. Koskinen
Mauri Sandström
Tuukka Saarikko
Onni Uronen
Erkki Virtanen
H. Stigell
P. O. Jonasson
Aarne Leinonen
Onni Salonen
Manu Alanko
Leo Salminen
Matti Närö
Vilho Makkonen
Atso Kari

Valtion hammasteknikkokoulutuksesta Ruotsissa

(Jatk. edell. numeroon.)

Yleisiä näkökohtia ja suuntaviivoja

Jo ennen hammasteknikkokoulun perustamista oli varsin laajalle levinneenä sellainen toivomus, että hammasteknikolle olisi voitava varata tilaisuus saada tehokkaampaa opetusta kuin se, minkä laboratoriot ja harvat yksityiset koulut yleensä kykenivät tarjoamaan.

Proteesiteknikan suhteellisen nopea kehitys lienee ollut syynä siihen, että toisenlaisen koulutusmuodon tarpeellisuus kävi yhä ilmeisemmäksi.

Voimme tässä yhteydessä erottaa suurin piirtein kaksi eri seikkaa. Ensiksikin biologisen (lääketieteellisen) ja toiseksi sen kehityksen, jota luonnehtii kasvanut ymmärtämys hammaslääketieteellisen materiaaliopin keskeisestä merkityksestä proteesiteknikalle ja tämän yhteydessä usien materiaalien markkinoille tulo sekä määrätty teknillisluontoiset edistysaskeleet. Näillä seikoilla oli luonnollisesti ratkaiseva merkitys kurssiohjelman suunnittelussa. Materiaaliopin osalle tuli niin ollen suhteellisen suuri lukumäärä opetustunteja ja sitäpaitsi muodosti »Purennan ja suun rakenne, toiminta ja sairaudet» erikoisen oppiaineensa.

Muihinkin oppiaineisiin nähden oli näillä seikoilla vaikutuksensa, erikoisesti laajimman ja perustavimman aineen, levyproteesin suhteen. Kuten kurssiohjelmasta ilmenee, on myöhempinä vuosina materiaaliopinkin opetustuntien lukumäärää lisätty, sen nykyisin ollessa 80 lukuvuotta kohti.

Mutta on ilmennyt myös muunkinlaisia seikkoja. Proteesiteknikan nopea kehitys on johtanut myös siihen, että hammasteknikon tehtävä ja asema proteesin valmistuksessa on jossakin määrin muuttunut. Ne proteesin valmistuksen yhteydessä ilmenneet lääketieteelliset seikat, joiden osalle on langennut yhä suurempi huomio, ovat kuten edellä on mainittu tehneet hammasteknikolle annettavan, proteesin valmistuksen yhteydessä ilmenevän biologisen perusopetuksen tarpeelliseksi. Opetukseen sisältyy niin ollen selonteko kliinisen kä-

sittelyn niistä osista, joilla on suoranainen yhteys työn laboratorio-tekniilliseen puoleen. Onhan selvää, että hyvän lopputuloksen saavuttamiseksi edellytetään hammasteknikon voivan täydellisesti ymmärtää hammaslääkärin antamat ohjeet, ts. että he työskentelevät samoin edellytyksin ja toteutavat kumpikin oman osansa käsittelystä samoja periaatteita noudattaen.

Samalla kun nykyinen proteesin valmistustekniikka vaatii läheisempää hammaslääkärin ja -tekniikon yhteistyötä, on rajan vetäminen näiden työskentelyalojen välillä myös tullut selvemmäksi. Tämän seurauksena on hammasteknikon osalle tullut se seikka, että hänen täytyy yhä suuremmassa määrin kyetä omin päin selviytymään proteesin valmistuksen laboratoriotekniillisestä osasta, joka puolestaan on myötävaikuttanut hänen teoreettiseen ja käytännölliseen tietouteensa kohdistuvien vaatimusten tehostamiseen.

Eräs ilmiö — vaikkakin hoidolliselta kannalta katsoen negatiivinen — joka on vaikuttanut samaan suuntaan, on hammastekniillisten töitten keskittyminen kaupallisiin laboratorioihin, erikoisesti suuremmissa yhdyskunnissa. Tämä työskentelymuoto, jolloin yhteys lääkärin ja tekniikon välillä on suureksi osaksi menetetty, edellyttää luonnollisestikin hammasteknikolta mitä suurimmassa määrin kykyä itsenäiseen työskentelyyn.

Edellä mainitut tosiseikat huomioon ottaen on koulun opetus saatettu sellaiseen muotoon, jonka tarkoituksena on kasvattaa oppilas mahdollisimman suuressa määrin kykeneväksi soveltamaan teoreettisia tietojaan käytännön työhön. Oppilas totutetaan siten »työskentelemään päällään» osittain pienin päivittäisin tehtävin, osittain erikoisten koeproteesien avuin.

Laboratoriohygieniaan kiinnitetään myös suurta huomiota. Tämä ala taitaa epäilemättä olla sellainen, josta hammastekniillisissä laboratorioissa ei yleensä tunnuta erikoisemmin välitettävän, päätellen niistä siivottomista, usein suorastaan epäterveellisistä olosuhteista, joita usein hammastekniillisissä laboratorioissa tapaa. Mitään erikoisempaa muutosta tässä suhteessa voidaan tuskin odottaakaan ennenkuin hammastekniilliset laboratoriot saavuttavat sellaisen muodon ja aseman, joka niillä tulee olla yleisen terveydenhoidon piiriin kuuluvina eliminä.

Hygienian alaan voidaan lukea myös oppilaan työskentelyasento. Suuren osan niistä vioista, joista hammasteknikot, erikoisesti van-

hemmat, kärsivät, voidaan sanoa johtuvan virheellisestä työskentely-asennosta, usein yhdistyneenä sopimattoman muotoiseen työskentelypaikkaan.

Mainittakoon lopuksi vielä muuan opetustoiminnan yksityiskohta, joka ei oikeastaan kuulu varsinaiseen opetukseen, nim. havaintoesineiden avulla suoritettavat esitykset ja esitelmät, joita oppilaat ovat tavanneet pitää kevätlukukausina ajan salliessa. Tällä on haluttu aikaansaada vaihtelua työhön sekä auttaa oppilasta kehittymään kykeneväksi itsenäiseen työskentelyyn ja herättämään mielenkiintoa jatko-opiskeluun sekä vastaavanlaisen toiminnan harjoittamiseen hammasteknikkokunnan piirissä.

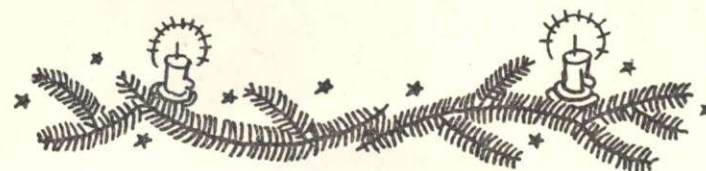
Miten koulun opetusohjelma on voitu toteuttaa? Opintosuunnitelma on suurin piirtein voitu tyydyttävästi läpiviedä, kokemusten kuitenkin osoittaessa määrättyjen uudestijärjestelyjen tarpeellisuuden. Suurimmat vaikeudet ovat aiheutuneet — suuresti vaihtelevien teoreettisten ja käytännöllisten pohjatietojen johdosta — heterogenisesta, oppilasmateriaalista ja kouluajan liiallisesta lyhyydestä (9¹/₂ kuukautta).

Mitä oppilasaineksen kokoomukseen tulee, on tämä ollut hyvinkin vaihtelevaa niin koulukurssien kesken kuin yksilöllisestikin. Kouluum tullessaan on oppilaitten taito ollut erittäin vahvasti vaihtelevaa, johtuen etupäässä hammasteknillisissä laboratorioissa annetun hyvinkin erilaisen valmistavan opetuksen laadusta.

Mitä koulupohjaan tulee, on koulun sisäänpääsyaatimuksena ainoastaan kansakoulun suoritus. Alkutiedot kemiasta ja fysiikasta, joistakin vieraista kielistä sekä piirustusharjoitukset ovat kuitenkin osoittautuneet välttämättömiksi, jotta oppilas voisi tyydyttävästi omaksua teoreettisen opetuksen, erikoisesti materiaali- ja levyproteesiopin aineissa. Sisäänpääsyhakemusten lisääntyvästä määrästä (v. 1954 oli 65 pyrkijää 23 paikkaan) johtuen on tosin keskikoulun suorittaneitten oppilaitten luku kasvanut, mutta yhä on kuitenkin vain kansakoulupohjan omaavien pyrkijöitten luku aivan liian suuri.

Toinen epäsuotuisa tekijä on kurssiajan lyhyys. Niistä varjopuolista, joita lyhyt koulu aika on tuonut mukanaan, mainittakoon erikoisesti se, että perustavan koulutuksen lisänä olevia sovellutusharjoituksia on voitu toimeenpanna vain hyvin rajoitetusti ja että opetusta on ollut pakko silloin tällöin jouduttaa.

Kouluajan lyhyys on estänyt myös töitten tekemisen enempään

HAMMASTEKNIKKO-LEHDEN TOIMITUS TOIVOTTA
LEHTEMME TILAAJILLE, ILMOITTAJILLE SEKÄ KAI-
KILLE YSTÄVILLE

Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta

Vi tillönska våra kolleger och
vänner här hemma och i de övri-
ga nordiska länderna **En God Jul**
och **Ett Gott Nytt År.**

kuin yhteen kertaan eikä oppilas niin ollen ole voinut saavuttaa mitään ns. rutiinia. Siihen onkin oppilaalla mahdollisuus vasta nk. harjoittelupalveluksen yhteydessä (1 v. jossakin lääkintöhallituksen hyväksymässä laboratorioissa. Suom. huom.), jonka tarkoituksena siis on antaa oppilaalle tilaisuus terästää itsenäisen työskentelyn kykyään ja työtehoaan, laajentamalla hänen kokemustaan koulussa sovellettujen suuntaviivojen puitteissa. Tämä harjoituspalveluaika omistetaan pääasiassa levy-, kruunu- ja siltaproteeseille ja sen loputtua oppilas saa nyt tulkinnon suorittaneena hammasteknikkona siitä lääkintöhallitukselta asianomaisen todistuksen.

Vivodent

- Vivodent-posliinihampaiden laaja mallivalikoima suo Teille entistä paremmat mahdollisuudet yksilöllisten hammasproteesien valmistukseen. Lähettämme Teille mielihyvin mallikokoelman nähtäväksi.

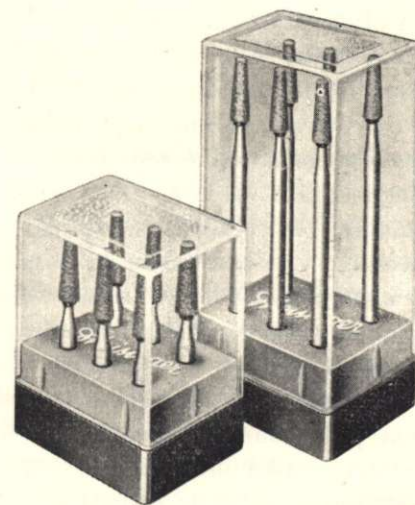
HAMMASVÄLINE OY

HELSINKI • ASEMA-AUKIO 2 C • PUH. 12 623

Meisinger

HIOMAKIVIÄ

grün
rosa
V-rosa

HAMMASVÄLINE OY. Helsinki, Asema-aukio 2 C, puh. 12623

Akryylihampaiden värjäyksestä

On merkillepantavaa miten tehdasvalmisteisissa hampaissa vuosien mittaan on siirrytty yhä vaaleampiin hampaisiin, siten että värimalleista on jätetty pois tummemmat värit. Tämä on tietysti suora seuraus kysynnästä. Kukaan vanhempikaan ihminen ei nykyisin halua proteesiinsa tummia hampaita, vaikka viereinen oma olisikin jostain syystä tummentunut. Näin on vaaleiden hampaiden kysyntä jatkuvasti kasvanut. Seuraus lästä on, että kun tulee eteemme tapaus johon pitäisi saada jokin hammas, jonka värisävy olisi vanhan De-Trey väriasteikon väriä 14 tummempi niin ei löydy. Tällaisessa tilanteessa joudumme ratkaisemaan asian siten että käytämme työhön »joka on kiireellinen» lähinnä parhaan mahdollisen, mutta tämä ei tyydytä meitä itseämmeäkään, saati lääkäriä tai potilasta. Jos saamme aikaa niin temme työn paremmin esimerkiksi tähän tapaan:

On kysymyksessä neljän etuhampaan immediat proteesi.

Saamme hyvän alginat jäljennöksen jonka valamme kövaan kipsiin, kun se on kovettunut ja avattu, valamme saman jäljennöksen vielä uudelleen. Nyt meillä on kaksi mallia A ja B. A mallin käytämme varsinaisen proteesin valmistukseen. Eikä sille tehdä toistaiseksi mitään. B mallista sahaamme sensijaan poistettavaksi määrättyt hampaat varovasti irti, ilman että niiden muodot vioittuvat. Jos jotain kuitenkin näiden irtisahattujen hampaiden muodoissa vioittuu korjaamme sen nyt varovasti vahalla. Samalla lisäämme näihin kipsihampaisiin, vahasta muovailleen, alveoli kuoppaan tulevan tappin. Nämä kipsihampaat sivelemme sitten akr.eristeellä pariin kertaan, jonka jälkeen ne kipsataan kyvetiin, niin että puoli hammasta jää kumpaankin kyvetipuoleen. Kipsin kovettua kyvetissä avataan se ja mallihampaat poistetaan siitä varovasti. Tämän jälkeen eristämme kipsin kyvetissä jonka jälkeen prässätään hampaat yksiväriksi esimerkiksi stellan n. 4 tai n. 2 käyttäen, riippuen hiukan siitä väristä jota tavoitamme. Keittämisen jälkeen käivomme hampaat esiin ja puhdistamme ne suurta varovaisuutta noudattaen, sillä tässä vaiheessa voi helposti tärvellä hampaiden muodon. Nyt meillä on käytettävissämme tätä proteesia varten akryli hampaat jotka ovat täysin omien poistettavien hampaiden kaltaiset muodoltaan, mutta eivät vielä väriltään.

Ennenkuin ryhdymme hampaiden värjäämiseen on meidän suoritettava muutamia alkuvalmisteluja. Valmistamme liuoksen seuraavan reseptin mukaan:

- 75 % kloroformia
- 15 % monomeria
- 10 % kirkasta akrylia

Tämä on liuos, joka myöhemmin selostetussa kohdassa sivellään hampaan päälle estämään värin sekaantumisen. Tämä liuos säilyy kauan sopivan notkeana pullossa, vaikka siinä onkin käytetty kahta hyvin haihtuvaa ainetta. Kumikorkki on sentään painettava pullon suulle.

Toiseksi hankimme Anders Mederiltä H:ki Lönrotink. 22 tavalisia posliini värejä, ruskeaa, keltaista, sinistä, punaista, mustaa ja valkoista, sekä niihin kuuluyaa öljyä. Vielä väripaletin ja 4 tai 5 näädänkarva sivellintä.

Väriä sekoitetaan pieni erä öljyn kanssa paksuksi tahnaksi ja sijoitamme ne erikseen paletin syvennyksiin.

Ennenkuin vielä voimme aloittaa varsinaisen maalauksen on meidän saatava tarkka väriohje, mieluummin piirretty värikartta hampaista jossa olisi mahdollisimman tarkoin merkitty kaikki hampaissa esiintyvät eriväriset kohdat.

Nyt voimmekin ottaa värjättävät hampaat esille ja ryhtyä maalaamaan. Yleisenä huomautuksena on heti alussa sanottava että väriä on käytettävä varoen. Maali sivellään hampaalle mahdollisimman ohuesti koska paksu väri helposti sotkeutuu. Maalauksen jälkeen annetaan hampaiden rauhassa kuivua ainakin yhden vuorokauden. Hyvin kuivuttua ne sivellään valmistamallamme kloroformi-monomeri liuoksella kertaalleen ja annetaan taas kuivua hyvin kun pinta on kuiva sivellään vielä toinen kerta. Tämän sivelyn pitää tapahtua yhdellä sivellimen vedolla, sillä tämä aine on niin liuottavaa että se helposti sotkee värit jos pintaa joudutaan enemmän sivelemään. Jälleen annamme hampaan kuivua kunnollisesti ennenkuin jatkamme seuraavaan työvaiheeseen. Kun värin kiinitys on näin saatu suoritetuiksi sijoitamme hampaat jälleen kyvetiin värjätty puoli ylöspäin, eristys ja valamme kipsin kansipuoleen, avaamme kyvetin ja teemme kirkkaasta akr.taikinan josta sopivan kokoisina paloina pistämme sitä kyvetin kansipuolella oleviin hammaskuoppiin ja prässäämme kyvetin kiinni. Akrylipalat pistämme kansipuoleen siksi että siinä on

Saksalaisesta hammastekniikasta

Nykyäänhän on asianlaita kaikkiin ammatteihin nähden siten, että jokaisella on suuri mielenkiinto muissa maissa esiintyviä oman ammatin työtapoja ja probleemoja kohtaan. Seuraavassa yritän antaa mahdollisimman objektiivisen kuvan olosuhteista Saksan hammastekniikassa. Olen tilaisuudessa tekemään sen, koska tästä amatista alkaa vihdoinkin pitkän kehityksen jälkeen hahmottua yhtenäinen ja selvä kuva.

Jotta voitaisiin ymmärtää oikein tämä ammtti sen nykyisessä vaiheessa, on luotava pieni silmäys taaksepäin ja selitettävä muutamin sanoin sen kehitys.

— Vielä muutama vuosi sitten oli Saksassa kolme eri ammattiryhmää, joiden toimiala kuului hammaslääketieteen piiriin, nimittäin hammaslääkärit, dentistit ja hammasteknikot. Selityksen akateemisen hammaslääkärisäädyn kehityksestä voinen sivuuttaa melkein kaikissa maissa vallitsevan yhtenäisen koulutuksen vuoksi, joka perustuu säännöllisiin yliopisto-opinnoihin. Dentistien kohdalla on asianlaita kuitenkin toisin. Saksassa voimme etsiä tämän ammatin lähtökoh-
taa varsinaisessa mielessä parturin amatista. Jos entisinä aikoina

niin voimakkaasti liuottava akr.neste joka voi sekottaa värit vielä suojakalvonkin läpi.

Tämän kirkkaan akrylin prässäämme lopullisesti suojaksi hampaiden värjäykselle. Tarpeeksi paksu kerros akryliä tulee kyllä hampaiden päälle vaikka emme kohota hampaiden pintaa millään vahalla t.m.s.

Nyt on helppo sijoittaa näin tehdyt hampaat hammas hampaalta oikealle kohdalle A malliin. Jos tapaus on sellainen että siinä käytetään keinoientä niin sovitetaan hampaat paikoilleen ja keinoien alue ohuella vahalla kipsimallista ennen radeerausta. Tämä ohut vaha prässätään sitten akrylistä ja sovitetaan hyvin paikoilleen, tämän jälkeen maalaamme sen sisäpuolen saamiemme väriohjeiden mukaisesti sekä suojaamme sen akryli-monomeri liuoksella. Vasta nyt tehdään hammaslihaan ohjeiden mukainen radeeraus. Maalattu ienosa sijoitetaan paikoilleen vahataan proteesi kiinni jne.

G. Koskinen

jollakulla oli särkevä hammas, niin mentiin useimmiten — varsinkin kylissä ja pikkukaupungeissa — haavurin (»Boder») luo, joksi senaikaiset parturit itseään nimittivät, koska he hiustenleikkuun ohella suorittivat sangen usein myös lääkärin toimialaan kuuluvia tehtäviä. Nämä haavurit vetivät sitten hampaan pois tarkoitukseen enemmän tai vähemmän sopivilla työkaluilla. Hampaiden poistosta oli kuitenkin ajan oloon seurauksena välttämättömyys hankkia niiden tilalle tarkoitukseen sopivat korvikkeet, ja tähän tehtävään omistautuivat sitten ns. Zahnkünstlerit yhä suuremmassa määrin. Näistä hampaankorvikkeiden valmistukseen opetetuista apulaisista muodostui siten oma ammattinsa. Noin 14. ikävuodesta lähtien alettiin opiskella tämän hampaankorvikkeen ammattimaista valmistusta, ja noin neljän vuoden kuluttua voitiin jo auttaa Zahnkünstleriä ja myöhempien aikojen dentistiä apulaisena potilaan käsittelyssä. Jos joku tunsii itsensä kyllin varmaksi ja voimakkaaksi, hän itsenäistyi parin kolmen vuoden kuluttua ja alkoi omin päin »rakentaa» hammasproteeseja omille potilailleen. Ajan kuluessa yhä parantuneemman lääketieteellisen alan lainsäädännön vuoksi sai dentistin ammatti hammaslääkäreiden ohella sikäli virallisen hyväksynnän, että perustettiin dentistisiä oppilaitoksia, joissa oppilaat 3—4 vuoden pituisen oppiajan ja kahden apulaisvuoden jälkeen opiskelivat vielä vuoden. Tämä yksivuotinen kurssi päättyi virkatutkintoon, jolloin heille suotiin oikeus »virallisesti hyväksytyinä dentisteinä» avata oma hammaspraktiikka. Koska nämä dentistit ensi sijassa työskentelivät hampaanvalmistuksessa ja heillä siten oli omat suuremmat laboratorionsa, jättivät myös hammaslääkärit suureksi osaksi teknilliset tehtävänsä heidän huostaansa. Näitä olosuhteita käyttivät hyväkseen eräät dentistien apulaiset, jotka, mikäli eivät halunneet suorittaa oppikurssia, vaan heillä oli suurempi mielenkiinto itse tekniikkaa kohtaan, perustivat omia laboratorioitaan ja työskentelivät yksinomaan ammattimaisesti hampaankorvikkeiden valmistuksessa hammaslääkäreille ja dentisteille. Siten oli laskettu peruskivi hammasteknikon amatille. Muodostettiin oma oppilaskunta, joka 3—4-vuotisen oppiajan jälkeen joko jäi hammas-
tekniikan palvelukseen tai siirtyi dentistikuntaan, aivan kuten oli mahdollista päinvastoin. On ymmärrettävää, että vapaassa ammatissa, johon siis nämä hammasteknikot kuuluvat, kilpailu on hyvin suuri, varsinkin tämän ammatin erikoislaadun vuoksi, koska se on myötä- ja vastoinikäymisissä sidottu läheisesti yhteen yhden ainoan

ammattiluokan, hammaslääkäreiden ja dentistien kanssa. Kaksikymmenluvun loppupuoli yleisesti alhaisine taloudellisine tasoineen vaikutti ratkaisevasti siihen, että päädyttiin vain yhteen mahdollisuuden luoda laillinen perustaälle uudelle ammatille: hyväksyminen virallisena ammattina. Vuonna 1930 teki Reichsverbad des Deutschen Handwerks päätöksen, jonka nojalla oli nyt mahdollista kaikkien alaan kuuluvien yhteenliittyminen. Edelleen voitiin luoda lakisääteisesti järjevä perusta tämän uuten ammatin suhteelle sen ainoaan »asiakkaaseen», hammaslääkäreihin ja dentisteihin. Tästä lähtien oli myös oppilaiden koulutus sama kuin kaikissa muissa käsityöammatissa ja päättyi viralliseen tutkintoon. Nyt oli hammasteknikkokunta selvästi erossa dentistikunnasta, ja siirtyminen toisesta toiseen ei enää ollut mahdollista normaalia tietä.

Viime vuosina on vielä tapahtunut lisämuutos hammaslääkäri- ja dentistikuntien sulautuessa nimittäin yhteen vuosina 1951—52. Dentistin ammatti poistettiin, koulutus lopetettiin ja silloiset dentistit saivat hammaslääkärintittelin suorittuaan muutamia kursseja. Tästä lähtien oli siis olemassa vain yliopistokoulutus hammaslääkäreille, ja kaikenlainen muu hammaslääketieteily kiellettiin lailla 31. 3. 1952. Siten meillä on Saksassa jäljellä vain kaksi varsinaista ammattia, hammaslääketiedettä palvelevat hammaslääkärit ja heidän palveluksessaan puhtaasti ammatillisesti toimivat hammasteknikot.

Niinpä on nyt 25 vuoden kuluttua (1930—1955) vihdoinkin laillisesti vedetty selvä linja, mutta siitä huolimatta voidaan sanoa, että päämäärä on tähän saakka saavutettu vain rajoitetussa määrin. Täytyisi luoda vielä mahdollisuus runsaimpiin elinehtoihin hammasteknikon ammatissa, jota voidaan pitää lajissaan ainutlaatuisen erikoistuneena, sillä olemassaolevaa ei voida vielä pitää riittävänä. Suuri vaikeus on kuitenkin juuri äskenmainitussa hammasteknikon riippuvaisuudessa hammaslääkäristä.

Hammasteknikon koulutus Saksassa kestää nykyään 3½ vuotta ja se kohdistuu uuden aikaisen protetiikan kaikille alueille. Ennen tätä oppiaikaa, joka tavallisesti aloitetaan noin 15-vuotiaana, suoritetaan sopivaisuuskoe, jossa todetaan, onko hakijalla tässä ammatissa välttämätöntä käsinäppäryyttä. Oppiaikanaan oppipoika saa mestariltaan 35—65 DM taskurahaa kuukaudessa. Kerran viikossa hän saa teoreettista opetusta jonkin ammattikoulun hammasteknikko-osastolla. 3½ vuoden kuluttua hän suorittaa kisällinäytteensä tutkintovalio-

kunnan edessä, johon kuuluu vähintään viisi hammasteknikkomes-taria. Käytännöllisinä tutkintotöinä vaaditaan mm. 5-osaisen metallisillan valmistus, jonka tulee sisältää 2 kruunua, 1 Richmondkruunu juotetulla platinahampaalla, runko-osa ja riippuva osa (jossa on huuhtomatila), edelleen täydellisen proteesin valmistus (28 ham-masta) Gysin 3 p. artikulaattorissa. Jos joku hammasteknikko ha-luaa perustaa oman laboratorion, niin hänen täytyy suorittaa mesta-rinäyte, joka oikeuttaa hänet myös kouluttamaan oppipoikia. Edel-lytyksenä mestarinäytteen antamiseen on viiden vuoden työskentely hyväksyttynä hammasteknikkona ja vähintään 24 vuoden ikä. Sak-sassa on Stuttgartissa mestarikoulu, jossa voi valmistua 3—6 kuu-kauden aikana mestaritutkintoon. Useimmiten hankkii tutkittava kui-tenkin tarpeelliset tietonsa itseopiskelulla ja suorittaa mestarinäyt-teensä tutkijavalio-kunnalle omassa kaupakamarissaan. Tutkijavalio-kunnan muodostaa vähintään 6 hammasteknikkomes-taria, ja se on kyseisen maakunnan hallintopresidentin edustajan valvonnassa. Käy-tännölliset ja teoreettiset mestarinäytetehtävät ovat hyvin moninaiset. Oman laboratorion omistavat itsenäiset hammasteknikot ovat liitty-neet toisiinsa ammattiyhdistysten välityksellä, kun taas toisen palve-luksessa olevat hammasteknikot eivät valitettavasti ole Saksassa vielä yhtenäisesti järjestäytyneet.

On varmasti mielenkiintoista luoda katsaus seuraaviin tilasto-tietoihin, jotka perustuvat saksalaisen hammasteknikkolehden »Das Dental-Labor» viimeisimpiin tietoihin.

1. Hammasteknillisten laboratorioden työvoiman suuruus %

Työvoiman muodostaa	1 henk. = 9,9 %
„	1—3 „ = 37,3 %
„	4—6 „ = 26,8 %
„	7—10 „ = 10,3 %
„	yli 10 „ = 15,7 %

2. Työntekijöiden jakaantuminen

	miehiä		naisia
mestareita	5,5 %		0,5 %
kisällejä	41,3 %		5,0 %
apulaisia	8,3 %		12,0 %
oppipoikia	13,3 %		5,2 %
toimistoh.	3,2 %		5,7 %

Toivon, että olen onnistunut antamaan suomalaisille työtovereil-
leni selvän kuvan saksalaisesta hammastekniikasta. Henkilökohtainen
toiveeni on lisäksi, että nämä rivit ovat osaltaan vaikuttamassa jo
vallitsevien Suomen ja Saksan välisten hyvien suhteiden uudistami-
seen ja lujittamiseen oikean kansainvälisen ymmärtämyksen hen-
gessä.

Franz Kasperkowitz

Lukijoille!

Ensi vuonna on jälleen tarkoitus julkaista tätä »Hammasteknikko»-lehteä 4
numeroa vuodessa. Ilmestymiskuukaudet tulevat olemaan maaliskuu, kesäkuu,
syyskuu ja joulukuu. Tämän johdosta on kirjoitukset, ilmoitukset ja yleensä
julkaisumateriaali oltava toimituksella edellisen kuukauden loppuun mennessä ja
viimeistään silloin eli helmikuun, toukokuun, elokuun ja marraskuun lopussa.
Ainakin parempi on, että aineisto lähetettäisiin hyvissä ajoin, se helpottaa huo-
mattavasti toimituksen työtä. Lukijoiden on syytä lähettää kirjoituksia ja ottaa
sillä tavalla osaa toimituksen työhön. Tällaisen ammattilehden toimittaminen
ainehiston puuttuessa on hyvin vaikeata, senpä takia kaikkinaisen apu ja tuki
on tarpeen. Toivomukset sisältöön nähden ovat myöskin tervetulleita ja silloin
voidaan paremmin suunnitella mikä aihe olisi tervetullein. Lukijat! Antakaa leh-
dellemme siinä suhteessa hyvä uudenvuoden lahja, lähettämällä sille jokin kir-
joitus. Paikalliset uutiset ovat paikallaan ja selostus jostakin erikoistyöstä. Sisältö
olisi saatava mahdollisimman monipuoliseksi ja hyödylliseksi ja Te kaikki voitte
osaltanne siinä auttaa, osallistumalla siihen. Hyvää lykkyä vain.

Toimitus.

KIITOS

Hasa Oy:lle lahjoittamasta riippumoottorista kurssitoiminnan
hyväksi.

Kurssin johtaja

JÄSENILLE KIITOKSET.

Liiton hallituksen vetoamus huoneiston saamiseksi tuotti suurem-
moisen tuloksen. Sen avulla voimme nyt lähteä suunnitelmaa toteutta-
maan. Liiton hallitus haluaakin esittää kaikille, jotka niin suurenmoi-
sesti ottivat asian omakseen ja antoivat tukensa, kuka pienemmässä
kuka suuremmassa määrin, mitä sydämellisin ja lämpöisin kiitos.

S. H. L:n HALLITUS.

URHEILUA

Suunnistuskilpailut

pidettiin Solvallon urheiluopistolla 2. 10. -55. Reitin ollessa noin 5 km.

Tulokset:

1. Taiminen — Sandström	1.40,25
2. Rikkonen — Hägg	1.56,30
3. Taiminen	2.01,15
4. Nordberg	2.10,50
5. Ajanto — Mäkinen	2.17,40

Ikämiehet:

1. Hertola	2.35,20
------------	---------

Joukkuekilpailu:

1. Hertolan lab.	6.28,20
------------------	---------

Lentopallo

Sarja on pelattu loppuun; voittajaksi selviytyi Teknodent. 4 pis-
teellä. Joukkue: Lehmusvuori, Tiainen, Bang, Helisjoki. Toiseksi si-
joittui Hertolan joukkue 2 pisteellä. Kolmas ja viimeinen oli yhdis-
tetty joukkue 0 pistettä.

Viestiinnit

Uinnissa on suoritettu kaksi mukavaa ja mielenkiintoista viesti-
kilpaa. Teknodent oli haastanut muut laboratoriot 7 × 25 m, vies-
tiin. Uimahallissa. Eräänä aamuna sitten sinne saapuikin joukkueet
unisina ja tärisevinä. (Johtuikohon tärinä innosta.) Teknodentin
joukkue ui seuraavassa kokoonpanossa: Bang, Lehmusvuori, Tiai-
nen, Likander, Huvinen, Salmelainen, Helisjoki. Muiden laborato-
rioiden joukkue oli Rikkonen, Hägg, Kokko, Ajanto, Alho, Kautto,
Kuukkanen. Yhdistetty joukkue otti voiton, vaikka vastus oli mitä

MYYTÄVÄNÄ

Käsikappaleita ja tasavirtamoottoreita.

KOSKINEN & SANDSTRÖM
Eerikinkatu 26 B.

kovinta laatua. Eroa oli suunnilleen altaan mitan verran. Ajat muodostuivat hirmulujiksi. Tästä innostuneena haastoimme Westerbackin 10 × 25 m. viestiin jonka hävisimme puolella altaanmitalla, Westerbackin aika 2.33.2 johon voidaan lisätä 7—8 sek. jolloin se vastaa hammasteknikkojen aikaa.

Jalkapallo

Suurottelu Turku—Helsinki suoritettiin tuulisen ja syksyisen sään vallitessa Raviradalla Helsingissä. Alkukankeuden mentyä ohi alkoi peli luistaa. Vaihtelevia tilanteita tarjoutui katselijoille nähtäväksi, joita oli saapunut muutamia. Helsinkiläisten painostuksen tuloksena syntyi ottelun ensimmäinen maali. Turkulaiset kokosivat joukkonsa ja eipä aikaakaan kun peli oli tasan ja jännitystä riitti aivan loppuminuuteille asti ennenkuin onnistuttiin toisen maalin teossa. Ottelutulokseksi muodostui 2—1 helsinkiläisten hyväksi.

Keilailu syyskilpailut:

1. O. Lindholm	Ilman tas.	750 pist.
2. T. Rusanen	679 + 40 =	719 „
3. H. Koskinen	645 + 60 =	705 „
4. G. Levander	604 + 60 =	664 „
5. A. Semenius	545 + 60 =	605 „
6. K. Enqvist	551 + 20 =	571 „

Pisteet:

Eri kilpailuista annettujen pisteiden jako muodostui seuraavaksi:

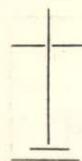
Yleinen sarja:

1. Ajanto	27 pist.
2. Rikkonen	18 „
3. Tiainen	13 „

Ikämiehet:

1. Hertola	27 pist.
------------	----------

Kiitokset urheilullisesta vuodesta ja urheilumielessä **Urheilutoimikunta** toivottaa urheilevaa **joulua** ja urheiluinnostusta **Uudelle Vuodelle**.

28. 11. 55. päättyi Evert Montosen maallinen vaellus. Hän oli syntynyt 26. 4. 1894. Yllättäen saapui tieto hänen poismenostaan sydänhalvauksen kohtamana. Hän oli Liiton jäsen vuodesta 1933. Laaja ammattiverien joukko tuntee suurta kaipausta rehtiä työtoveria kohtaan.

Kuva 1. Urheilutoimikunta koontuneena palkintojen jakoon. Kuvassa vas. K. Ikonen, M. Rikkonen, L. Nordberg, O. Kautto ja M. Sandström.

Kuva 2. L. Ajanto saamassa parhaan miehen kiertopalkintoa. L. Nordbergin kädestä, todistamassa O. Kautto. Kiertopalkinnon oli lahjoittanut A. Vesanto.

Merkki rintaan!

Suomen Hammasteknikkojen Liitto r. y:n rintamerkkeja saatavana jatkuvasti rahastonhoitajalta.

Arv. Hammasteknikot!

Hammaskultaa

työssä tarvitsemassanne muodossa
saatte valmiina meiltä.

Liikkeemme pitkäaikainen kokemus,
nykyaikaiset varusteet ja ammattitai-
toinen henkilökunta takaa tuottei-
temme laadun.

Kultaseppä

WESTERBACK OY

Helsinki, Eerikinkatu 7

Puh. 61 625

KAUAN KAIVATTU

Jälleen saapunut:

YLEISJUOTOSTA

sekä teräs- että kultatöihin

BAKER-JUOTOSTA

DD JUOTOSTA

HYVIÄ VALUMASSOJA

STERLING

DURO

GRAY

THERMOR

SODIT

OY DENTALDEPOT AB

1900

Biodent

Vaativiin

PROTEESITÖIHINNE:

KULTANASTAHAMPAITA
PLATINAHAMPAITA

erikoismuodoin:

Platina hampaita alaleukaa varten ilman kärkisuojaa valmistettavaksi.

KERAMIKKAA
DIATORISIA
BIODENT-KUORIKERAMIKKAA

DE TREY
GESELLSCHAFT MBH
WIESBADEN

Yksinmyyjä Suomessa:

OY DENTALDEPOT AB

Helsinki 1955. Kirjapaino Oy. S A N A